

การศึกษาสำหรับคนงานในประเทศไทย

การศึกษาผู้ใหญ่ทั่วไป

การศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทยได้เริ่มดำเนินการอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายกว้าง ๆ เพียงเพื่อแก้ไขความไม่รู้หนังสือของประชาชนเป็นหลักสำคัญ ในยุคปัจจุบัน เมื่อการพัฒนาประเทศเจริญขึ้น มีโรงงานอุตสาหกรรมในเมืองใหญ่ ๆ ทำให้กรรมกรจากชนบทหลั่งไหลเข้าไปสู่ตัวเมือง ก่อให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาการปรับตัว เพื่อให้เข้ากับเทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ดังนั้น การศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทยจึงได้ปรับปรุง เป้าหมาย และวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนให้มีความภาคภูมิใจที่เพิ่มขึ้น โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนที่ "คิดเป็น" มีความพร้อมและทักษะที่จะแก้ปัญหา ^๒

สำหรับการศึกษาผู้ใหญ่ของไทยในปัจจุบันจึงพอจะจำแนกออกได้ตามลักษณะของหลักสูตรได้ดังนี้ ^๓

^๑ กระทรวงธรรมการ, การดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่ของรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๘๓, (พระนคร : โรงพิมพ์มิตร ๒๔๘๓) : ๗

^๒ Mohamed A. Kadir, Adult Education in Thailand, (Bangkok, Aksorn Bundit Ltd., Part., 1973), pp. 25 - 26

^๓ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับสมาคมสังคมนักการศึกษาแห่งประเทศไทย มูลนิธิเฟรคเคอริค นอร์แมน (เยอรมัน) และเวิร์ลด์ เอ. คาคัน (สหรัฐ) "รายงานการศึกษา นอกโรงเรียนครั้งที่ ๒ กรุงเทพมหานคร และเชียงใหม่ ๒๕๑๖" โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ๒๕๑๗ : ๗๓

๑. หลักสูตรที่จัดขึ้นสำหรับวิชาชีพโดยเฉพาะ เป็นหลักสูตรสำหรับ เนื้อหาวิชา วิชาชีพเท่านั้น ไม่มีวิชาสามัญเลย เช่นหลักสูตรของหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ของกรม อาชีวศึกษา หน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ของกรมสามัญ

๒. หลักสูตรที่จัดทำขึ้น สำหรับวิชาสามัญโดยเฉพาะ เป็นหลักสูตรที่ใ้กว้าง เนื้อหาวิชาออกเป็น ๕ ระดับ เปรียบเทียบกับการศึกษาในระบบโรงเรียนดังนี้

ระดับ ๑ ใช้เวลาเรียน $\frac{๑}{๒}$ ปี เทียบกับ ป. ๒

ระดับ ๒ ใช้เวลาเรียน $\frac{๑}{๓}$ ปี เทียบกับ ป. ๔

ระดับ ๓ ใช้เวลาเรียน $\frac{๑}{๒}$ ปี เทียบกับ ป. ๗

ระดับ ๔ ใช้เวลาเรียน $\frac{๑}{๒}$ ปี เทียบกับ ม.ศ. ๓

ระดับ ๕ ใช้เวลาเรียน ๒ ปี เทียบกับ ม.ศ. ๕

อันนี้ใ้แก่หลักสูตรของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญ ซึ่งการจัดการศึกษา ผู้ใหญ่สำหรับคนงานก็ใช้หลักสูตร กังกล่าวนี้

๓. หลักสูตรพิเศษ เป็นหลักสูตรที่จัดสอนวิชาบางประเภท วิชาชีพและวิชา เฉพาะตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่จัดขึ้น เช่นการ เป็นผู้นำกลุ่มของ เยาวชนในชนบท เพื่อป้องกันการหลงผิด ใ้แก่หลักสูตรของ ร.พ.ช., กรป.กลาง, สยช. กรมการพัฒนา ชุมชน เป็นต้น

แต่การจัดหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ประเภทที่ ๒ มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายใ้เป็นแบบ เบ็คเสร็จเหมือนกันหมดทั่วประเทศ กล่าวคือ ๑ แต่เก็บ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับ ๓ - ๔ ซึ่งเทียบเท่ากับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ และ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ ตามลำดับ กำหนดใ้ให้นักศึกษาผู้ใหญ่เรียนวิชาบังคับทั้งหมด ๒ วิชาคือ

๑ กองการศึกษาผู้ใหญ่, ฝ่ายวิชาการ การศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็คเสร็จระดับที่ ๓

๑ และ ๔, (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) : ๑

ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และสุขศึกษา โดยเหตุนี้
แก่นักศึกษาจะไม่ต้องการ เรียนต่อในระดับสูงขึ้นไป ก็จำต้อง เรียนวิชาเหล่านี้ เพื่อที่จะ
ให้จบหลักสูตร จึงมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นอันมาก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว กรมสามัญจึงได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ
ระดับที่ ๓ - ๔ ให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนในปัจจุบันให้มากขึ้น และ เริ่ม
ทำโครงการทดลองขึ้นที่ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ภาคเหนือ ศูนย์กลางการอบรมการศึกษา
ผู้ใหญ่จังหวัดอุบลราชธานี และโรงเรียนผู้ใหญ่โรงงานไทยเกรียง พระประแดง ตั้งแต่
เดือนมิถุนายน ๒๕๑๘ โดยใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ ๓ - ๔
โครงการนี้ทำการทดลอง เป็นเวลา ๒ ปี ก่อนที่จะประกาศใช้ในโรงเรียนผู้ใหญ่ระดับ
ที่ ๓ - ๔ ทั่วประเทศ

ลักษณะหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ ๓ - ๔ โดยสรุปมีดังนี้

- ๑. จัดให้มีวิชาชีพ เป็นวิชาเลือกแทนวิชาสามัญ สำหรับผู้เรียนที่ต้องการ
เรียน เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ และปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น
- ๒. จัดวิชาสามัญออกเป็นหลักสูตรย่อย ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนเฉพาะ
ที่คนสามารถจะเรียนได้
- ๓. จัดเนื้อหาวิชาสามัญ คงเดิมตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับ
ที่ ๓ - ๔ ที่ใช้ในปัจจุบัน แต่จะเปลี่ยนวิชาสังคมศึกษาและสุขศึกษา โดยรวมเป็น
วิชาเดียวกัน พร้อมกับรวมสภาพปัญหาเข้าด้วย รวมเรียกว่า "วิชาสร้างเสริมประสบการณ์
ชีวิต"

กองการศึกษาผู้ใหญ่, ฝ่ายวิชาการ, คู่มือดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบ
เบ็ดเสร็จระดับที่ ๓ - ๔, (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), : ๒

๔. หลักสูตรแบบ เบ็ค เสรี ขึ้น ต่อ เนื่อง นี้ ' คอ ไป จะ ใช้ แทน หลักสูตร การ ศึกษา ผู้ใหญ่ สาย สามัญ ใน ปัจจุบัน

ซึ่ง การ เปลี่ยนแปลง ดัง กล่าว นี้ จะ ครอบคลุม ไป ถึง การ ศึกษา ของ คน งาน ทั่ว เพราะ มี การ จัด การ ศึกษา โดย ยึด แนวทาง และ หลัก เกณฑ์ ของ การ ศึกษา ผู้ใหญ่ โดย ทั่วไป เป็น หลัก ดัง ที่ กล่าว มา แล้ว

การศึกษาสำหรับคนงาน

ภูมิหลังของโรงเรียนในโรงงานในประเทศไทย โครงการการศึกษาสำหรับคนงานนี้ ตอนแรกก็มีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อให้การศึกษาอบรมแก่สตรีที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้เท่านั้น หรือเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่ผู้ที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม เพราะจากที่ผ่านมามีการประชุมสัมมนาทั้งระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง เจ้าหน้าที่กรมแรงงาน คนงานมักจะพูดอยู่เสมอว่าตนเองนั้นมีความรู้น้อย ซึ่งอันนี้เป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญยิ่งที่ทำให้ฝ่ายกรมแรงงานเห็นความสำคัญของการศึกษาที่จะให้กับคนงาน ๑ ประจวบเหมาะๆกับประเทศไทยหลังปี ๒๕๑๖ เป็นต้นมา มีการค้นคว้าในเรื่องประชาธิปไตยกันมาก คนงานสตรีเริ่มรู้จักเรียกร้องสิทธิต่างๆ ที่พึงมี ฝ่ายแรงงานหญิงและเด็กกรมแรงงานจึงมีความเห็นว่า ความไม่รู้หนังสือย่อมเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้วิกฤตการณ์บ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีคนเหตุมาจากปัญหาแรงงานอาจหันเหไปในทางที่จะเป็นผลร้ายแก่ประเทศไทย วิธีแก้ไขที่ดีที่สุดก็คือการส่งเสริมให้คนงานหญิงได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มเติมให้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ช่วยยกระดับการศึกษาคนงานให้สูงขึ้นด้วย กรมแรงงานจึงได้ร่วมกับกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา จัดทำโครงการเสริมการ

ชิตจันทร์ หังสสูตร, สัมภาษณ์, กรมแรงงาน, กระทรวงมหาดไทย,

ศึกษาแก่คนงานสตรีและเด็กชั้นหรือเรียกง่าย ๆ ว่า "โครงการโรงเรียนในโรงงาน"^๑ โดยมีได้เปิดโอกาสแก่เฉพาะแก่คนงานหญิงเท่านั้น ถ้าคนงานชายต้องการเรียนก็สามารถสมัครเรียนได้ โครงการโรงเรียนในโรงงานนี้ เริ่มดำเนินการเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๗ และเปิดโรงเรียนสอนผู้ใหญ่โรงเรียนแรกในบริษัทไทยคูราโบ จำกัด^๒ นับเป็นโรงงานแห่งแรกในประเทศไทย การสอนแบ่งเป็น ๒ รอบ นึกกับโรงเรียนสอนผู้ใหญ่อื่น ๆ คือรอบที่ ๑ เริ่มเวลา ๘.๐๐ น. - ๑๑.๐๐ น. และรอบที่สองเริ่มเวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๓๐ น. ลูกจ้างทุกคนที่เข้าศึกษาจะต้องเสียค่าเล่าเรียนเดือนละ ๒๐ บาท ส่วนค่าจ้างเงินเดือนครั้น เป็นงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายนั้นไม่กระทบกระเทือนนายจ้างแต่อย่างใด

ความปรารถนาที่นายจ้างให้แก่ลูกจ้างนั้น เป็นเรื่องที่ควรสนับสนุน และนับว่าลูกจ้างในโรงงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้พบชุมชนทรัพย์ที่มีค่ามากกว่าเพชรนิลจินดาเสียอีก เพราะถือว่าวิชาเป็นทรัพย์อันประเสริฐ

ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีโรงงานได้เข้าร่วมในโครงการนี้รวม ๑๗ โรงงานด้วยกันคือ บริษัทไทยคูราโบ จำกัด องค์การการค้าสุรสุภา บริษัทสหยูเนียน จำกัด บริษัทไทยไนลอน จำกัด บริษัทไทยฟูจิ จำกัด บริษัทอุตสาหกรรมพรมไทย จำกัด บริษัทไทยเกรียงปันทอพอกย้อม จำกัด บริษัทสหพัฒนาพิบูล จำกัด บริษัทสยามการทอ จำกัด บริษัทไทยยาซากิ มหาคุณ จำกัด บริษัทอเมริกันเท็กซ์ไทล์ จำกัด บริษัทไทยชิบบอร์ด จำกัด บริษัทฟิโอนี่แบลงเคทอินดัสเทรียล จำกัด และได้เปิดใหม่ในวันแรงงานแห่งชาติปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ในวันที่ ๑ พฤษภาคม อีก ๓ แห่งคือ บริษัทไทยชูตติ้งมิลล์ จำกัด

๑ ธีรจันทร์ หังสสูตร, "การเรียนหลักในโรงงาน" วารสารแรงงานหญิง

๑ (พฤษภาคม ๒๕๑๘) : ๓๘ - ๔๐

๒ สมบุญ ศรีพิรมย์มิตร, "โครงการโรงเรียนในโรงงาน (ภาค ๒)"

แรงงานสัมพันธ์ ๑๖ (๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๗) : ๕๕

บริษัทไทย เอโร จำกัด บริษัทหลักทรัพย์ จำกัด ซึ่งทั้งหมดนี้จะเปิดสอนในระดับ ๓ ซึ่งเทียบเท่ากับการศึกษาปีที่ ๗ มีนักเรียนกว่า ๑,๐๐๐ คน และล่าสุดที่เปิดคือ บริษัทไทยน้ำทิพย์

นอกจากนี้ต่อมาหลายบริษัทยินดีสนับสนุนลูกจ้างให้มีการศึกษาระดับสูงขึ้นไปอีก เช่นองค์การการค้าสุภา เมื่อเปิดสอนระดับ ๓ คือชั้นประถมปีที่ ๗ แล้ว ก็ขอเปิดสอนระดับ ๔ ก็ชั้นม.ศ. ๓ ในเทอมต่อมาอีกด้วย

มีที่น่าสนใจอีกปัญหาหนึ่งคือ เมื่อเปิดสอนระดับประถม ๗ ไปแล้ว ก็มาทราบภายหลังว่ามีคนงานอีกจำนวนมากร้องขอให้นายจ้าง เปิดสอนในระดับประถม ๔ เช่นที่ บริษัทสหพัฒนาพิบูล จำกัด และได้เปิดสอนไปแล้ว เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

เมื่อได้ทำการค้นคว้าสาเหตุอันนี้ จึงได้พบว่ามีคนงานเป็นจำนวนมากที่ยังเรียนไม่จบชั้นประถม ๔ แต่ที่มาทำงานอยู่ได้ในโรงงาน ก็เพราะมีข้อเพื่อนที่มีประกาศนียบัตรประถม ๔ มาให้นายจ้าง เพื่อจะได้รับเขาทำงาน โดยเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นคนที่ให้มีประกาศนียบัตรนั้น นายจ้างก็ไม่ค่อยสนใจจะเช็ยค้นดูจากบัตรประชาชนก็ไม่สามารรถรู้ได้ว่าเป็นคนเดียวกันกับรูปในประกาศนียบัตรหรือไม่ จึงรับเข้าทำงาน และบางคนก็เข้าทำงานตั้งแต่อายุยังไม่ถึง เวลาที่มีบัตรประจำตัวประชาชน จึงเปลี่ยนชื่อได้ง่าย ครั้นเมื่อโรงเรียนได้เริ่มเปิดสอนขึ้นสำหรับคนงานที่จบประถม ๔ เพื่อเรียนให้ได้ประกาศนียบัตรชั้นประถม ๗ คนงานพวกนี้จึงไม่กล้าสมัครเรียน เพราะไม่มีใบประกาศนียบัตรชั้นประถม ๔ ที่แท้จริง และเกรงว่าเมื่อนายจ้างทราบความจริงว่าไม่จบประถม ๔ ก็จะถูกไล่ออก นอกจากนี้ยังเป็นการเสียหน้าเพื่อน ๆ ที่เขาใจว่าจบ ป. ๔ แล้ว เพราะคนงานบางคนมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าคนงาน มีคนยอมรับนับถือมาก เมื่อมีคนงานสมัครเรียนน้อยกว่าปัญหาคงกล่าว ฝ่ายผู้จัดการของโรงงานก็เปลี่ยนวิธีการโดยช่วยให้คนงานบางคนไม่ต้องเสียหน้ามากนัก โดยเสนอว่า คิดว่าคนงานทุกคนจะจบชั้นประถมต้นแล้ว เมื่อโรงงานจะเปิดโรงเรียนครั้งนี้ ก็น่าจะมาทบทวนวิชาในชั้นประถมต้นกันใหม่สัก ๒ เดือน (เพราะเหตุว่าตามหลักสูตรในระดับ ๒ ใช้เวลาเพียง ๒ เดือนก็ได้ประกาศนียบัตรชั้นประถม ๔

คนงานจึงได้ยอม เปิดเผยออกมาว่า เรียนจบแค่ชั้นประถม ๒ ประถม ๓ ก็มีรวมแล้ว เกือบ ๒๐๐ คน) ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวนี้ นับเป็นความสำเร็จประการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ไม่รู้หนังสือในโรงงานอุตสาหกรรมได้อ่านออกเขียนได้ เพิ่มจำนวนประชากรให้รู้หนังสือได้มากขึ้น

วัตถุประสงค์ของโรงเรียนในโรงงาน

๑. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนงานได้รู้หนังสือ และมีโอกาสในการได้รับการพิจารณาเลื่อนตำแหน่งของงานให้สูงขึ้น
๒. เพื่อส่งเสริมให้คนงานได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และเห็นคุณค่าของเวลาที่ผ่านไป
๓. เพื่อส่งเสริมให้คนงานเข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแรงงาน และทำตนเป็นลูกจ้างที่ดี
๔. เพื่อส่งเสริมให้คนงานได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทที่ตนมีต่อครอบครัวและสังคมส่วนรวม
๕. เพื่อปลูกฝังให้คนงานมีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้นำที่ดี และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
๖. เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีแก่คนงานในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๗. เพื่อส่งเสริมให้คนงานเป็นพลเมืองดีและมีวัฒนธรรม

ลักษณะของโรงเรียนในโรงงาน

- ก. เป็นโรงเรียนที่เปิดทำการสอนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แต่เป็นการเปิดสอนเฉพาะสำหรับคนงานในโรงงาน

กระทรวงมหาดไทย, กรมแรงงาน, สถาบันฝึกอบรมแรงงาน, คู่มือการ
จัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงาน (ม.ป.ท., ม.ป.ป.) : ๒ - ๑๘

อุตสาหกรรม ที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาภาคปกติ หรือโรงเรียนผู้ใหญ่อื่น ๆ ให้ได้มีโอกาสเข้าศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และผู้ที่เรียนจบจะได้รับประกาศนียบัตรตามหลักสูตร โดยมีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรจากโรงเรียนภาคปกติ

ข. เป็นโรงเรียนผู้ใหญ่ที่สอนวิชาสามัญโดยจะเปิดสอนกลางวัน หรือกลางคืนก็ได้ เปิดสอนวันละกี่รอบก็ได้ตามความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน

ค. โรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานจะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือประเภทในบารุงกับประเภทนอกบารุง ประเภทในบารุง กรมสามัญจะช่วยเหลือทางบ้านค่าตอบแทนส่วนหนึ่ง แต่ถ้าวางเรียนใดต้องการจะเปิดสอนในระดั้ม ๔ (ม.ศ. ๓) จะอนุญาตให้เปิดสอนได้ในประเภทนอกบารุง คือไม่มีงบประมาณช่วยเหลือ ให้นายจ้างออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ง. สถานที่สอนอาจใช้สถานที่ภายในโรงงาน สถานที่โรงเรียนผู้ใหญ่อื่น ๆ ที่อยู่ใกล้ เคียง หรือสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสมและใกล้ เคียง ส่วนอุปกรณ์เช่น โต๊ะเรียน กระดานดำ ฯลฯ นายจ้าง เป็นฝ่ายจัดหาให้

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงาน การจัดหลักสูตรการสอนแบ่งออกได้ดังนี้

๑. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับ ๒ หลักสูตรนี้เทียบเท่า ป. ๔ ใช้เวลาเรียน ๖ เดือน เปิดทำการสอนสัปดาห์ละ ๕ วัน วันละ ๕ ชั่วโมง วิชาที่เรียนมุ่งแก้ปัญหาและความเชื่อถือที่เป็นอุปสรรคต่อภารกิจที่ดี และการพัฒนาของประชาชน ซึ่งจะรวมอยู่ในวิชาสังคมศึกษา และขณะเดียวกันก็จะมีการสอนวิชาภาษาไทย และคณิตศาสตร์ เป็นวิชาพื้นฐานด้วย

๒. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๓ เทียบเท่า ป. ๗ ใช้เวลาเรียน ๑ ปี ๖ เดือน เปิดทำการสอนสัปดาห์ละ ๕ วัน วันละ ๒ ชั่วโมง วิชาที่สอนมี ๖ หมวด วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และสุขศึกษา เรียนภาคเรียนละ ๒ หมวดวิชา รวม ๓ ภาคเรียน (ภาคเรียนละ ๖ เดือน)

๓. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๔ เทียบเท่า ม.ศ. ๓ ใช้เวลาเรียน ๑ ปี ๖ เดือน เปิดทำการสอนสัปดาห์ละ ๕ วัน วันละ ๒ ชั่วโมง วิชาที่สอนมี ๒ หมวดวิชา ได้แก่ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาและ สุขศึกษา เรียนภาคเรียนละ ๒ หมวดวิชา รวม ๓ ภาคเรียน

๔. หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ แบบ เบ็คเสร์จ ระดับ ๓ - ๔ ดังที่กล่าวข้างต้นแล้วว่า หลักสูตรระดับ ๓ - ๔ ที่ใช้อยู่ ยังไม่สนองความต้องการของสังคม และการประกอบอาชีพของผู้เรียนอย่างแท้จริง จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ สายสามัญเสียใหม่ เรียกว่า หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็คเสร์จระดับที่ ๓ - ๔ สำหรับระดับที่ ๕ เรียนตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. ๒๕๑๘ ของกระทรวงศึกษาธิการ เรียนเป็นหน่วยกิต ผู้เรียนได้ ๑๐๐ หน่วยกิตขึ้นไปจะเข้ารับประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรนี้แบ่งวิชา เรียน เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก

วิชาบังคับได้แก่ ภาษาไทย ๑, ๒, ๓ และวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

(วิชาสังคมศึกษากับวิชาสุขศึกษา) ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖

วิชาเลือกได้แก่ วิชา คณิตศาสตร์ ๑, ๒, ๓, ๔, ๕, ๖ วิชาวิทยาศาสตร์ ๑, ๒, ๓ ภาษาอังกฤษ ๑, ๒, ๓, ๔ และวิชาชีพ

ในระดับ ๓ จะต้องเรียนวิชาบังคับ ๑๒ หน่วยกิต และเรียนวิชาเลือกเพิ่มเติมอีกไม่น้อยกว่า ๑๘ หน่วยกิต รวม ๓๐ หน่วยกิต

ในระดับ ๔ จะต้องเรียนวิชาบังคับ ๒๐ หน่วยกิต และเรียนวิชาเลือกอีกไม่น้อยกว่า ๓๐ หน่วยกิต รวม ๕๐ หน่วยกิต

วิชาชีพที่จะเลือกเรียน ตามหลักสูตรนี้อาจจะเป็นวิชาเดี่ยวหรือหลายวิชา รวมกัน ซึ่งจัดสอนในสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาผู้ใหญ่ หรือสถานฝึกงานและสถานฝึกวิชาชีพ ซึ่งกรมสามัญศึกษารับรอง ผู้เรียนที่จะเลือกเรียนวิชาใดที่ไม่ได้อยู่ในความรับผิดชอบของโรงเรียนผู้ใหญ่ ซึ่งตนเป็นนักเรียนประจำอยู่ จะต้องได้รับความเห็นชอบ

จากโรงเรียนผู้ใหญ่ที่ตน เป็นนักศึกษาประจำอยู่เสียก่อนจึงจะมีสิทธิเรียน และนำหน่วยกิต มาแสดงต่อโรงเรียนผู้ใหญ่ที่ตนเรียนได้

สำหรับโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานปัจจุบัน เปิดสอนเพียงระดับ ๔ เท่านั้น เป็นชั้นสูงสุดสวนระดับ ๕ นั้น ยังไม่มีโรงงานใดเปิดให้กับคนงาน

การอบรมหลักสูตรพิเศษ สถาบันฝึกอบรมแรงงาน กรมแรงงาน อาจพิจารณา เวลาที่เหมาะสม เพื่อฝึกอบรมคนงานให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อันจะเป็น ประโยชน์ต่อคนงาน เช่นการ เป็นผู้นำ โภชนาการ ปัญหาประชากรและสวัสดิการ ครอบครัว การสหกรณ์ การปฐมพยาบาล และการรักษาความปลอดภัย กฎหมายแรงงาน เบื้องต้น กฎหมายครอบครัว และกฎหมายในชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ เช่นการประดิษฐ์ดอกไม้

การจัดตั้งโรงเรียนในโรงงาน

โรงเรียนผู้ใหญ่โดยปกติอาจจะจัดตั้งขึ้นในสถานที่ของหน่วยราชการ องค์การ สมาคม หรือเอกชนก็ได้ โดยพิจารณาจากความต้องการและสภาพของท้องถิ่น สำหรับ โรงเรียนในโรงงานนั้น จะต้องจัดขึ้นสำหรับคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นการ เฉพาะ ซึ่งการขอจัดตั้งมีวิธีปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

นายจ้างสำรวจจำนวนคนงานที่ต้องการเรียนให้ได้ห้องเรียนละไม่น้อยกว่า ๒๐ คน เสนอเรื่องขอจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ พร้อมทั้งแนบรายชื่อผู้สมัครเรียนไปยัง กรมแรงงาน เมื่อได้รับเรื่องแล้ว เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกอบรมพิเศษ สถาบันฝึกอบรมแรงงาน กรมแรงงานจะดำเนินการติดต่อประสานงานระหว่างนายจ้างและกรมสามัญศึกษา ในการขออนุมัติจัดตั้งและการขอบรรจุครูตามระเบียบที่กำหนด โดยใช้แบบฟอร์มที่กำหนด ให้ รวมถึงการให้คำแนะนำนายจ้างในการจัดห้องเรียน การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการเรียนการสอน และการพิจารณารับครูใหญ่ ครูผู้สอน เข้าสอนในโรงเรียน เป็นต้น เมื่อจัดตั้งโรงเรียนแล้ว เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจเยี่ยมโรงเรียนในโรงงาน

อย่างน้อยเทอมละ ๑ ครั้ง เพื่อทราบปัญหา และพิจารณาแก้ไขให้โรงเรียนในโรงงานสามารถดำเนินการได้ต่อไป

ถ้าเป็นต่างจังหวัด เมื่อนายจ้างสำรวจจำนวนคนงานที่ต้องการเรียนได้ ไม่น้อยกว่าห้องเรียนละ ๒๐ คนแล้ว ให้เสนอเรื่องขอจัดตั้งโรงเรียนผู้ใหญ่ พร้อมทั้งแนบรายชื่อผู้สมัครเรียนไปยังแรงงานจังหวัด แรงงานก็จะประสานงานกับศึกษาธิการจังหวัด หรือศึกษานิเทศน์ และนายจ้าง ในการดำเนินการขออนุมัติจัดตั้งโรงเรียนชั้นเรียน และการขอมรรจุครูตามระเบียบที่กำหนด ตลอดจนให้คำแนะนำนายจ้างในการจัดห้องเรียน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และการพิจารณาว่าครูใหญ่ และครูผู้สอน เป็นต้น เมื่อได้รับอนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนในโรงงานแล้ว ให้รายงานกรมแรงงาน และแรงงานจังหวัดจะต้องตรวจเยี่ยมโรงเรียนในโรงงานอย่างน้อยเทอมละ ๑ ครั้ง เพื่อทราบปัญหาและพิจารณาแก้ไขปัญหาให้โรงเรียนในโรงงานสามารถดำเนินการต่อไป

การจัดตั้งนั้น ๆ ในปีหนึ่ง ๆ จะจัดตั้งได้ ๒ ครั้งคือ
 ภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม (เปิดเรียน ๑ พฤษภาคม)
 ครั้งที่ ๒ ภายใน ๑๕ กันยายน (เปิดเรียน ๑ พฤศจิกายน)

กรมแรงงานหรือแรงงานจังหวัดและนายจ้างร่วมกันพิจารณาคัดเลือกครูใหญ่ และครูผู้สอนที่เหมาะสม ซึ่งอาจขอความร่วมมือจากโรงเรียนในภาคปกติที่อยู่ใกล้เคียง โรงงานในการจัดครูที่มีความสามารถเฉพาะวิชาหมุนเวียนกันมาสอน หรือรับครูจากที่อื่นมาสอนเป็นการประจำก็ได้ตามความเหมาะสม และขอให้กรมสามัญศึกษาบรรจุและแต่งตั้งเป็นครูประจำโรงเรียนในโรงงานต่อไป เมื่อได้รับอนุมัติจากกรมสามัญศึกษาแล้ว จึงจะเปิดทำการสอนได้ และทางโรงเรียนก็ส่งทะเบียนโรงเรียนไปยังกรมสามัญศึกษา หรือโรงเรียนในต่างจังหวัดส่งไปยังจังหวัด และจังหวัดรวบรวมส่งกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษาภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้ง

การดำเนินการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงาน

เมื่อได้รับอนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนในโรงงานแล้ว โรงเรียนจะต้องปฏิบัติ
ดังนี้

สิ่งที่โรงเรียนผู้ใหญ่จะต้องจัดทำและมี ใ้แก่เอกสารต่าง ๆ คือทะเบียน
โรงเรียนผู้ใหญ่ ทะเบียนนักศึกษา บัญชีเรียกชื่อ สมุดหมายเหตุรายวัน สมุดลงเวลา
ทำงานของครู สมุดทะเบียนเงินฝาก สมุดขอถอนเงิน ทะเบียนพัสดุ ครุภัณฑ์ บัญชี
เงินสกรายวัน บัญชีแยกประเภท หลักฐานการส่งเงินฝาก หลักฐานการเบิกเงิน
(ร. ๗) ว่างบเคื่อน ใบเสร็จรับเงินบำรุงการศึกษา บัญชีจ่ายเงินค่าใช้จ่าย (ร. ๑๐)

ภาคเรียนและวันหยุด ภาคเรียนโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานแบ่งออกเป็น
๒ ภาค

ภาคต้น เปิด ๑ พฤษภาคม - ๑๕ ตุลาคม

 ปิด ๑๖ ตุลาคม - ๓๑ ตุลาคม

ภาคปลาย เปิด ๑ พฤศจิกายน - ๑๕ เมษายน

 ปิด ๑๖ เมษายน - ๓๐ เมษายน

สำหรับหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ นอกจากแบ่ง เป็น ๒ ภาคเรียน
แล้ว โรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร

ภาคหนึ่ง เปิดเรียน ๑ มิถุนายน - ปิด ๑๖ ตุลาคม

ภาคสอง เปิดเรียน ๑ พฤศจิกายน - ปิด ๑๖ มีนาคม

ภาคฤดูร้อน เปิดเรียน ๑ เมษายน - ปิด ๑๖ พฤษภาคม

สำหรับหลักสูตรและอัตราเวลาเรียน แบบเรียน การวัดผลก็ใช้ตามระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษาผู้ใหญ่ทั่วไป

การจัดห้องเรียน หลักสูตรระดับ ๒ กำหนดห้องเรียนหนึ่งรับนักศึกษาได้ไม่
น้อยกว่า ๒๐ คน ส่วนหลักสูตรระดับ ๓ - ๔ กำหนดห้องเรียนหนึ่งรับนักศึกษาได้
ไม่น้อยกว่า ๒๐ คน และไม่เกิน ๔๕ คน

ระเบียบของผู้ที่เข้าเรียนศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงาน

คุณสมบัติจะตอง

๑. มีอายุย่างเข้าปีที่ ๑๕ และเป็นคนงานในโรงงาน
๒. ผู้เข้าเรียนระดับ ๒ (ป. ๔) ไม่จำกัดความรู้
๓. ผู้เข้าเรียนระดับ ๓ (ป. ๗) ต้องมีความรู้ระดับ ป. ๔ ขึ้นไป
๔. ผู้เข้าเรียนระดับ ๔ (ม.ศ. ๓) ต้องมีความรู้ระดับ ป. ๗ ขึ้นไป

วินัยที่ตองถือปฏิบัติ

๑. ตองยกย่องนับถือภาษาไทย
๒. ตองปฏิบัติตามใหญ่ตองตามระเบียบของโรงเรียน
๓. ตองมีความสามัคคีและช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันตามสมควรแก่โอกาส
๔. ตองไม่นำเอา เรื่องซึ่งขัดต่อศีลธรรมอันดี หรือ เรื่องซึ่งอาจกระทบ

กระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศชาติและสันติสุขของประชาชนมาสนทนาหรือเผยแพร่

๕. ตองไม่เสพสุราในขณะเรียนหนังสือ หรือ เมื่อมาโรงเรียนและไม่สูบบุหรี่

ในห้องเรียน

๖. ตองช่วยกันรักษาทรัพย์สินและความสะดวกของโรงเรียน
๗. ตองแต่งกายสุภาพเรียบร้อย

การจำหน่ายนักศึกษา

๑. ตาย
๒. ลาออก
๓. ศึกษ้ออกเนื่องจาก
 - ก. ฝึกวินัยอย่างร้ายแรง
 - ข. ขาดการเรียนตีกต่อกันเกินกว่า ๑ เดือนโดยไม่มีเหตุผล
๔. พ้นจากสภาพการเป็นคนงานในโรงงาน
๕. เรียนจบหลักสูตร

การเก็บเงินบำรุงการศึกษา

๑. ในชั้นเรียนระดับ ๒ ไม่เก็บเงินค่าบำรุงการศึกษา เป็นการศึกษาแบบให้เปล่า ทางราชการออกค่าใช้จ่ายให้หมด
๒. ระดับ ๓ เก็บค่าบำรุงเทอมละ ๑๕๐ บาท (ตลอดหลักสูตร ๔๕๐ บาท)
๓. ระดับ ๔ เก็บเงินค่าบำรุง เทอมละ ๑๘๐ บาท (ตลอดหลักสูตร ๕๔๐ บาท)

การนี้ฝ่ายนายจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบเทอมละประมาณ ๑,๔๒๕ บาท ต่อห้องเรียน และค่าตอบแทนครูใหญ่ เทอมละ ๒,๕๐๐ บาท (เฉพาะในระดับ ๓ ส่วนในระดับ ๔ นั้น นายจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบในส่วนที่ขาดทั้งหมด)

ฝ่ายกรมสามัญศึกษาจัดสรร เงินงบประมาณอุดหนุนจำนวน เท่ากับฝ่ายนายจ้าง (ในกรณีที่มีนักเรียนน้อยกว่าห้องเรียนละ ๓๕ คน ให้นายจ้างจ่ายเงินอุดหนุนในส่วนที่ขาด)

ปีหนึ่งแบ่งเป็น ๒ เทอม เทอมละ ๖ เดือน เงินค่าบำรุงที่เก็บได้จ่ายเป็นค่าบำรุงโรงเรียน ๒๕ % เพื่อซื้อวัสดุอุปกรณ์ ในการเรียนการสอน นอกนั้นจ่ายเป็นค่าตอบแทนครู โดยรวมกับเงินอุดหนุนจากนายจ้าง และเงินงบประมาณจากกรมสามัญศึกษา

การบรรจุครู

๑. กรมแรงงานและนายจ้างร่วมกันพิจารณาคัดเลือกครู เพื่อขอให้กรมสามัญศึกษาบรรจุและแต่งตั้ง เป็นครูโรงเรียนในโรงงาน
๒. ให้อำนาจถึงคุณวุฒิและประสบการณ์ ตลอดจนบุคคลลักษณะให้เหมาะสมที่จะสอนนักเรียนผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นคนงานและสละควงในการปกครองบังคับบัญชาของโรงเรียน
๓. ให้อำนาจถึงที่พักรักษา ให้สละควงในการ เดินทางไปสอน

๔. ให้พิจารณาถึงงานประจำปกติของครู จะต้องไม่เป็นอุปสรรคต่อการ
เข้าสอนนักศึกษา ซึ่งเป็นคนงานและต้องทำงานเป็นกะ เวลาเรียนอาจมีทั้งภาคเช้า
และบ่าย

๕. จำนวนครูที่บรรจุถือเกณฑ์ครู ๑ คน สอนนักศึกษาไม่น้อยกว่า ๒๐ คน
และไม่เกิน ๔๕ คน

๖. ต้องมีครูใหญ่ ๑ คน ทำหน้าที่บริหารโรงเรียน ทั้งในด้านการ
การเงินและวิชาการ ตลอดจนการปกครองโรงเรียน แต่อาจต้องมีชั่วโมงสอนบ้าง

๗. หลักสูตรระดับ ๒ - ๓ ให้บรรจุครูสอนอย่างน้อยห้องเรียนละ ๒ คน
เบิกค่าตอบแทนตามจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอน

หลักสูตรในระดับ ๔ ให้บรรจุครูสอนอย่างน้อยห้องเรียนละ ๓ คน เบิกค่า
ตอบแทนตามจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอน

๘. ครูที่สอนภาคกลางวันในโรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานอยู่แล้ว หากจะสอน
เลยเวลาราชการ ให้สอนได้ทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการ รวมกันได้ไม่
เกินสี่คาบห้ละ ๒๐ ชั่วโมง โดยเบิกค่าตอบแทนได้ ส่วนครูผู้สอนเฉพาะเวลาราชการ
ให้สอนได้ไม่เกินสี่คาบห้ละ ๑๐ ชั่วโมง ตามหลักเกณฑ์เดิม

วิทยากร โรงเรียนอาจเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการสอนพิเศษใน
ชั่วโมงสอนปกติ โดยเบิกค่าตอบแทนได้ตาม เกณฑ์การสอนที่กำหนดไว้

สถานภาพของครูโรงเรียนในโรงงาน

๑. ไม่ถือว่าครูเป็นข้าราชการหรือลูกจ้าง เพราะข้าราชการมีเงินเดือน
ประจำ และลูกจ้างมีเงินเดือนรายวัน แต่ครูโรงเรียนในโรงงานนี้ได้รับค่าตอบแทน
จากงบประมาณค่าบำรุงจากนักศึกษา และเงินสมทบจากนายจ้าง

๒. ครูสามารถนำจำนวนชั่วโมงสอนไปแสดง เพื่อขอรับประกาศนียบัตร
ในการสอนวิชาชุดครูได้ครบตามหลักเกณฑ์

๓. ครูไม่ได้รับการช่วยเหลือเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลจากรัฐ เพราะครูไม่ใช่ข้าราชการหรือลูกจ้าง และตามปกติโรงเรียนผู้ใหญ่มักโดยทั่วไปเบิกสอนก่อนเรียน หลังเวลาราชการ และใช้ครูจากโรงเรียนภาคปกติมาสอน ซึ่งครูเหล่านั้นมีสิทธิในฐานะข้าราชการอยู่แล้ว

๔. ครูใหญ่ได้รับค่าตอบแทนวันละ ๕๐ บาท คิเค็อนละ ๒๒ วัน เป็นเงิน ๑,๑๐๐ บาท โดยประมาณ

๕. ครูสอนแบบ เบ็คเส็รจ และระคับ ๓ ได้รับค่าตอบแทนชั่วโมงละ ๓๐ บาท ส่วนระคับ ๔ ได้รับค่าตอบแทนชั่วโมงละ ๔๐ บาท โดยที่ทางโรงงาน อาจเพิ่มเงินพิเศษให้อีกตามแต่จะเห็นสมควร

๖. โรงเรียนที่มีตั้งแต่ ๔ ห้องเรียนขึ้นไป และมีนักศึกษาอย่างน้อย ๑๒๐ คน สามารถขออนุมัติจากกรมสามัญศึกษา ขอบรรจุเจ้าหน้าที่ธุรการเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสารบรรณ จัดทำบัญชีการเงิน บัญชีวัสดุและทะเบียนครุภัณฑ์ จัดทำรายงานต่าง ๆ และปฏิบัติงานตามที่ครูใหญ่มอบหมาย โดยเบิกค่าตอบแทนวันละ ๔๕ บาท หรือเดือนละประมาณ ๕๐๐ บาท

๗. สถานภาพของครูจะมีตลอดไปเมื่อปฏิบัติงานได้ผลดี และสถานภาพของครูจะหมดไปต่อเมื่อ

- ก. ตาย
- ข. ลาออก
- ค. ฉีกวินัย (อนุโลมตามวินัยข้าราชการ)
- ง. ขาดการปฏิบัติงานติดต่อกันนานเป็นเวลา ๕ วัน โดยไม่แจ้งให้ครูใหญ่หรือผู้แทนโรงงานทราบ
- จ. เมื่อโรงเรียนปิดการสอนและเลิกแล้ว
- ฉ. ไม่มีสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ไม่ได้ผล
- ช. ความประพฤติไม่เป็นที่พึงประสงค์

การอบรมครู เพื่อที่จะให้ครูสอนและดำเนินการในโรงเรียนในโรงงาน สำเร็จผลด้วยดี จำเป็นจะต้องมีการอบรมครูให้เข้าใจถึงปัญหาและจิตวิทยาผู้ใหญ่ กระบวนการดำเนินงาน วิธีสอน การวัดผล ประเมินผล โดยแบ่งออกเป็น

การอบรมการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็คเสร์จ ก่อนทำการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็คเสร์จ ผู้สอนทุกคนต้องผ่านการอบรมเป็นระยะเวลา ๑๕ วัน โดยกรมสามัญศึกษา เป็นผู้จัดสถานที่และวิทยากร

การอบรมครู การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ และเบ็คเสร์จใน ระดับ ๓ - ๔ ก่อนทำการสอน ผู้สอนทุกคนต้องผ่านการอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ ๓ - ๔ ซึ่งมี ๒ ประเภทคือ

ประเภท ก. ในงบประมาณ กรมสามัญศึกษา เป็นผู้จัดการอบรมพร้อม จัดสถานที่และวิทยากร ระยะเวลาอบรม ๑๕ วัน

ประเภท ข. นอกงบประมาณ ผู้เข้ารับการอบรมต้องเสียค่าอบรม คนละ ๒๑๐ บาท ระยะเวลาอบรมประมาณ ๑๐ วัน

อำนาจหน้าที่ของครู

ครูใหญ่ มีหน้าที่ที่สำคัญคือ

๑. วางโครงการดำเนินงานในโรงเรียน
๒. การจัดกิจกรรม การวัดผล ประเมินผล
๓. ส่งเสริมการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีผลดียิ่งขึ้น
๔. จัดให้ครูได้ประชุมกันอย่างน้อย เดือนละครั้ง
๕. เสนอแนะปัญหาและข้อควรแก้ไขด้านการเรียนการสอนต่อกรมสามัญศึกษา
๖. พิจารณาขอขยายหรือจำกัดการดำเนินงาน
๗. จัดทำควบคุมดูแลงาน เอกสาร การเงิน พัสดุ ของโรงเรียน
๘. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕. เสนอแนะการ เลิกจ้าง เปลี่ยนครูผู้สอนต่อคณะกรรมการ โดยผ่านทาง
โรงงาน

๑๐. ร่วมมือจัดสวัสดิการให้ครูตามความเหมาะสม

ครูผู้สอน มีหน้าที่ที่สำคัญคือ

๑. ศึกษาการดำเนินงาน โครงการ โรงเรียนผู้ใหญ่ในโรงงานจากคู่มือ
เอกสารวิชาการ และจากการพบปะกับศึกษานิเทศก์ เจ้าหน้าที่กองการศึกษาผู้ใหญ่
และเจ้าหน้าที่กรมแรงงาน

๒. จัดทำบัญชีรายชื่อนักศึกษาผู้ที่จะ เข้า เรียน

๓. ดำเนินการ สอนให้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้

๔. ติดต่อ เชิญวิทยากรมาช่วยให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาตาม

โอกาสอันควร

๕. ติดต่อชักชวน ชี้แจง และแนะนำคนงานในโรงงานให้เข้าเรียนในรุ่น
ต่อไป

๖. บันทึกผลการ เรียน และความก้าวหน้าในการ เรียนของนักศึกษาแต่ละคน
เพื่อ เป็นประโยชน์ในการ ประเมินผล

๗. สรุปอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินงาน เสนอต่อจังหวัด
หรือกองการศึกษาผู้ใหญ่

อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานสำคัญที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ เกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่
ในโรงงานมีดังนี้

กรมแรงงาน มีหน้าที่ที่สำคัญ คือ

๑. ศึกษาปัญหาและความต้องการทางการศึกษาของผู้ใช้แรงงานในโรงงาน

๒. ประสานงานระหว่างนายจ้าง ลูกจ้าง กับหน่วยงานอื่น ๆ

๓. รับผิดชอบคัดเลือกผู้เหมาะสม เข้าร่วมการอบรม เป็นครูในโรงงาน
๔. ร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและวัสดุการเรียนการสอน

นายจ้าง มีหน้าที่

๑. รับผิดชอบสถานที่เรียนและอุปกรณ์ของโรงเรียน
๒. จัดสวัสดิการให้ครูพอควร
๓. อำนวยความสะดวกแก่คนงานในการเรียน เช่นอนุญาตให้นักศึกษาเข้าเรียนตามเวลาที่จัดไว้ตามตารางเรียน โดยให้ทำงานชดเชยภายหลัง
๔. เสนอปัญหาในการดำเนินงานและข้อคิดในการปรับปรุงงาน
๕. ดูแลความเรียบร้อยในฐานะเจ้าของสถานที่
๖. เสนอแนะความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครู

กรมสามัญ

๑. กำหนดแนวทางการดำเนินงานของโครงการ
๒. พิจารณา เลิกจ้างและเปลี่ยนครูผู้สอนและครูใหญ่ตามข้อ เสนอแนะ

ของโรงงานและกรรมการ

๓. จัดงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการ
๔. พิจารณาอนุมัติจัดตั้งโรงเรียนในโรงงาน
๕. ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพของโรงงาน
๖. จัดอบรมครูที่สอน
๗. วัตถุประสงค์การเรียนของนักศึกษา
๘. ควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียน

จังหวัด

ควบคุมดูแลให้การดำเนินงานในส่วนจังหวัดเป็นไปตามระเบียบ และเป็นหน่วยประสานงานระหว่างโรงงานกับกรมสามัญศึกษา และกรมแรงงาน

คณะกรรมการ

กรมสามัญศึกษาได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการส่งเสริม
การจัดการศึกษาผู้ใหญ่ในโรงงาน ประกอบด้วยผู้แทนจากกรมสามัญศึกษา กรมแรงงาน
และนายจ้าง โดยมีสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการฯ ตั้งอยู่ที่กองการศึกษาผู้ใหญ่
มีหน้าที่คอยติดตามผล และกำหนดให้มีการประชุมระหว่างคณะกรรมการร่วมกับนายจ้าง
ครูใหญ่ ครูสอนอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อรายงานการดำเนินงานของโครงการ
และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงาน